

Barngruppsverksamheter inom socialtjänsten – socialsekreterares uppfattning om effekter för barnen

Av: Malin Levin

Socialhögskolan vid Lunds Universitet
SOPA 63
VT 2011

Handledare: Christina Erneling

Abstract

Author: Malin Levin

Title: Child support groups at social services – the impact on children

Supervisor: Christina Erneling

Assessor: Staffan Blomberg

The purpose of this study was to investigate the effects on children participating in social service groups of children. The aim was to find out if there were any risks for the children to be labeled. I used a qualitative study with semi-structured interviews with four social workers. I used previous research and the labeling theory when I analyzed my material. The study showed that evaluation of children's group activities in Sweden is rare and that it therefore is difficult to respond to the impact of child groups for children and adolescents.

The study also showed that it is easier to see the positive effects than finding the negative effects. The social worker's who was interviewed could see that there may be a risk to children and adolescents who participate in children's group activities will be labeled. While it is important to note that the positive effects outweigh.

Keywords: child support group, labeling theory, child, adolescent, social services.

Abstract

Innehållsförteckning	3
1. Förord	5
2. Inledning	6
2.1. Problemformulering	6
2.2. Syfte och frågeställningar	8
2.3. Arbetsmodeller inom barngruppsverksamhet	9
2.3.1. CAP-modellen	9
2.3.2. Rädsla barnen – När mamma eller pappa dricker	9
3. Tidigare forskning	10
3.1. Thomas Lindsteins utvärdering av gruppverksamhet för barn och ungdomar	10
3.2. Forskning om ungdomars bekantskap i stödgrupper	11
3.3. Försök till att finna förklaringar till negativa effekter	12
3.4. Effekter hos mindre barn	13
3.5. Sammanfattning av tidigare forskning	13
4. Teoretiska begrepp och perspektiv	13
4.1. Erving Goffmans stigmatteori	14
4.2. Howard S. Beckers stämplingsteori	15
4.3. Barnperspektiv	16
5. Metod	17
5.1. Val av metod	17
5.2. Avgränsning	18
5.3. Urval	19
5.4. Genomförande av intervjuer	19
5.5. Tillförlitlighet	20
5.6. Bearbetning av analysmaterial	21

5.7. Etiska överväganden	22
6. Analys	23
6.1. Socialsekreterarnas delaktighet och insyn i barngrupperna	23
6.1.1. Skillnader mellan socialsekreterarnas kunskaper	24
6.1.2. Socialsekreterarnas syn på barngruppernas syfte	26
6.2. Barnperspektiv	27
6.2.1. Barnets/ungdomens egen vilja	27
6.2.2. Barnets/ungdomens delaktighet	28
6.2.3. Föräldrarnas delaktighet	29
6.3. Barngruppverksamheternas effekter	30
6.3.1. Utvärdering och uppföljning	30
6.3.2. Kortsiktiga och långsiktiga effekter	31
6.3.3. Stämpling	33
6.3.4. Stämpling och rekrytering	35
7. Slutdiskussion	35
8. Referenslista	38
Bilagor	

1. Förord

Jag vill först och främst tacka de socialsekreterare som har ställt upp på intervju inför detta arbete. Tack för att Ni delat med Er av Era erfarenheter och dyrbara tid, utan Er hade min uppsats inte gått att fullfölja.

Jag vill även tacka min handledare Christina Erneling för att du har delat med dig av dina kunskaper och goda råd under arbetets gång.

Slutligen vill även tacka min familj för all stöttning under arbetets gång.

Malin Levin

Helsingborg 2011

2. Inledning

2.1. Problemformulering

Idag är det vanligt att man inom socialtjänsten startar olika barngrupper för ”utsatta barn”. Grupperna är olika långt utvecklade inom olika kommuner, men är riktade till barn som på något sätt behöver känna en samvaro och träffa andra barn i liknande situationer. Exempel på barn som grupperna är inriktade mot är ”barn till missbrukare”, ”barn som bevittnat våld” och ”barn till socialbidragstagare”. Tanken med grupperna är att barnen ska få träffa andra barn i samma situation och att de ska kunna umgås och göra roliga saker tillsammans som t ex att fika tillsammans, åka på utflykter och på läger.

Den första stödgruppen för barn och ungdomar introducerades i Sverige i slutet av 1980-talet, sedan spreds detta snabbt i hela landet. Det speciella med stödgrupperna var att barn och ungdomar med liknande levnadsförhållanden träffades tillsammans i ledarledda grupper (Forinder & Hagborg, 2008). Lindstein (2008) beskriver att de vanligaste grupperna som verksamheterna vände sig till var, barn till missbrukare, barn till personer med psykisk ohälsa och barn till våldsbenägna familjer. I gruppträffarna fanns det ett strukturerat innehåll med lekar och övningar, men det handlade även om få kunskap om sin livssituation genom att arbeta i en pedagogisk inriktning. De allra första stödgrupperna vände sig framför allt till barn och ungdomar vars föräldrar var beroende av alkohol eller andra droger (Forinder & Hagborg, 2008). Redan från början var det en liten främmande tanke att göra förebyggande riktade insatser till en grupp barn och ungdomar som var särskilt utsatta. Det fanns en rädsla och ovilja att peka ut och eventuellt stigmatisera en redan utsatt grupp. En del menade att det kunde vara svårt att göra ett förebyggande arbete för barnen, om inte symtomen i form av problem, redan fanns där. Samtidigt menar man i Sverige att det är viktigt med tidiga insatser och att man ska kunna bistå med hjälp innan skadorna inträffat, dvs. innan diagnoser finns att ställa och det finns något tydligt att utreda (Lindstein, 2008).

Det startades utbildningar för gruppleddare och intresset för att lära sig arbetsmetoden blev stort hos professionella som arbetade inom vård och omsorg

för barn och ungdom. Stödgrupper har under åren tillkommit och utvecklats. I en kartläggning som genomförts framgår att två tredjedelar av alla stödgrupper har kommunens socialtjänst som huvudman, resten drivs i samarbete med BUP (Barn- och ungdomspsykiatri) och Svenska Kyrkans församlingar. Verksamheten består oftast av två gruppleddare, men det förekommer även stödgruppsverksamhet med allt ifrån tre till nio gruppleddare. De flesta gruppleddare har gått utbildning för att bli gruppleddare. Utbildning kan man exempelvis få genom Rädda barnen, Hela Människan, Ersta Vändpunkten eller Eleonoragruppen (Forinder & Hagborg, 2008).

Det finns mycket kringarbete som ingår i de flesta gruppleddares arbetsuppgifter, förutom att leda gruppen. Rekrytering av barn och ungdomar tar mycket tid, här ingår studiebesök, vara ute och informera om verksamheten, delta i sjuksköterskeutbildning och socionomutbildning, samt hålla kontakt med olika samarbetspartners. I en del regioner finns nätverk för gruppleddare, där man träffas för att utbyta erfarenheter och utbilda sig tillsammans. Den dominerande yrkesgruppen för gruppleddare är socionomer, men det är även vanligt med förskolelärare, sjuksköterskor och behandlingsassistenter som gruppleddare (Forinder & Hagborg, 2008).

Forinder & Hagborg (2008) skriver att i en kartläggning som gjordes på uppdrag av Näringsdepartementet 2006 framkommer att en del verksamheter blandar barn med olika problemområden i sina grupper, så att exempelvis barn som bevittnat våld och barn som bevittnat missbruk utan våld ingår i samma grupp. Utredarna i kartläggningen hade svårt att få grepp om verksamheternas konkreta utformning och i de flesta fall saknade verksamheterna någon utvärdering.

Barngrupper bygger på en grundtanke om att när barn får kunskap om de problem som finns i familjen och att de här får möjlighet att dela med sig av sina tankar och erfarenheter med andra barn i samma situation, så kan detta hjälpa barnet att klara av en svår livssituation, vilket i sin tur leder till att barnet mår bättre. Hela syftet med barngrupper är att stärka barnens självförtroende (Lindstein, 2008).

Grunden till att starta barngrupper eller stödgrupper, kommer ursprungligen från Anonyma Alkoholisters anhängprogram. Programmet bygger på att om någon i en familj har problem med tex sprit eller droger påverkar detta alla i familjen och risken är hög att övriga familjemedlemmar, speciellt barnen, utvecklar egna problem. Om dessa barn får bra kunskaper om sina föräldrars problem och får en möjlighet att dela sina erfarenheter med andra barn i liknande situation, ska detta kunna minska risken för att barnet utvecklar egna svårigheter (Skerfving, 2009).

Sammanfattningsvis är barngruppsverksamheter inom socialtjänsten mycket vanligt idag och de flesta kommuner kan erbjuda någon form av verksamhet för målgruppen utsatta barn.

2.2. Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är att undersöka vilka effekter som socialsekreterare upplever hos de barn som vistas i barngrupper för utsatta barn inom socialtjänsten. I undersökningen utgår jag från en hypotes om att det finns en risk för att barn som vistas i socialtjänstens barngrupper blir stämplade av omgivningen. För att nå fram till syftet kommer jag att ta hjälp av följande frågeställningar:

Huvudfråga:

- Vilka effekter upplever socialsekreterare att socialtjänstens barngrupper har för de barn som vistas där?

Delfrågor:

- Anser socialsekreterare att de är tillräckligt insatta i barngrupperna och att de har insyn i verksamheten?
- Hur gör man för att arbeta enligt barnperspektivet i barngrupperna.
- Hur ser socialsekreterare på de effekter som barngrupperna ger för barnet?
Är det lättare att se positiva effekter än negativa?
- Kan socialsekreterare se att det finns någon skillnad på långsiktiga och kortsiktiga effekter?

2.3. Arbetsmodeller inom barngruppsverksamhet

Under arbetets gång har jag kommit i kontakt med olika arbetsmodeller som man använder sig av i stödgrupper och barngruppsverksamheter. Eftersom dessa arbetsmodeller kommer att dyka upp under min analys vill jag i detta avsnitt göra en kort presentation av några av dem.

2.3.1. CAP-modellen

CAP (Children are people) grundades 2000 av amerikanen Fred Bailey, som ville göra en skillnad i livet för barn som behöver extra uppmärksamhet för att bli framgångsrika. Programmet innehåller handledning, mentorskap och vägledning. Visionen är att ändra utsatta barns tänkande med orden ”du kan göra vad du tror att du kan göra”. CAP erbjuder en fristad för barn och ungdomar som befinner sig i riskzonen. Det finns olika program att arbeta med inom CAP, så det går att anpassa efter varje barns/ungdoms egna behov. Ursprungligen är CAP utvecklad för arbete med barn från familjer med missbruk eller psykiska problem. Den bygger på ett manualbaserat program med styrda aktiviteter och övningar och en förutbestämd och tidsbegränsad varaktighet (ref). Även i Sverige arbetas med CAP. Här har CAP utvecklats till en pedagogik för att göra barns verklighet mer begriplig och hanterbar. I metoden ska barn och ungdomar ta vara på erfarenheter som gör att de får en ökad förståelse av både sig själva och andra. Detta gör man genom att hjälpa barnen och ungdomarna att utveckla sin identitet, lära sig sätta gränser och att ge dem möjlighet till att vara öppna och ärliga i sina relationer och kunna uttrycka sina känslor (Children are people organisation, 2011).

2.3.2. Rädta barnen – När mamma eller pappa dricker

Programmet syftar till att erbjuda barn och ungdomar med alkoholmissbrukande föräldrar eget stöd i grupp. Programmet utgår från en modell för stödgrupper som utarbetats av Rädta barnen med boken ”När mamma eller pappa dricker – en handbok om att arbeta i grupp med barn till alkoholister” som utbildningsmaterial. Boken innehåller bestämda arbets- och bildmaterial som man ska arbeta med på de olika gruppträffarna. Boken inleds med en kortfattad faktadel. Därefter följer förslag till gruppträffar där det finns exempel på lämpliga samtal, övningar, lekar och rollspel (Rädta barnen, 2011).

3. Tidigare forskning

3.1. Thomas Lindsteins utvärdering av gruppverksamhet för barn och ungdomar

Den svenske forskaren Thomas Lindstein har gjort en utvärdering av Ersta Vändpunktens gruppverksamhet och vid denna utvärdering fann han att gruppverksamhet för barn och ungdomar skulle kunna fungera stigmatiserande, detta menar han genom att barnen och ungdomarna har en tendens att utveckla en identitet som ”barn till missbrukare”.

Verksamheten Ersta Vändpunkten ligger i Stockholm och är en verksamhet för barn med föräldrar som missbrukar. Vid Lindsteins utvärdering tar han bland annat reda på barnen och ungdomarnas egen syn på vistelsen på Vändpunkten. Hur upplevde de sin tid där och vilka lärdomar kunde de ta med sig inför framtiden? Utvärderingen visade att det finns positiva effekter med att barn och ungdomar sammanförs i stödgruppsverksamheter. Det visade sig att självförtroendet hos barn och ungdomar ökar när de finner andra som upplevt liknande situation som de själva har gjort och att de upptäcker att de inte är ensamma. Det framkom att barnen och ungdomarna upplever att de på verksamheten erhåller viktiga komponenter som hjälper dem att hantera vardagslivet bättre, lära sig att säga nej, fatta och fullfölja beslut, prova nya saker och klara av att hantera relationer. 75% av tonåringarna svarade att de hade fått bättre eller mycket bättre självförtroende av att gå på Vändpunkten (Lindstein, 2001). Lindsteins forskning visar på att barnen själva efterlyser ännu mer tid och möjligheter att dela erfarenheter med varandra. Just ordet ”dela” har blivit ett begrepp som används i många barngruppsverksamheter (Lindstein, 2008).

Lindsteins studie visar att Ersta Vändpunkten fungerar väl för en plats för lärande och för nya erfarenheter, men frågan kvarstår om barnen och ungdomarna alltid förstår varför de är med om det. Studien visar att det skänker en mening för barn och ungdomar att få samlas kring en gemensam problematisk erfarenhet. Men risken finns att de hamnar i ett extremt identitetssökande och att de istället för att gå framåt fastnar i sitt sökande. De ser sig själva som ett problem och att de hör hemma i den situation som de befinner sig i. Lindstein påpekar själv i sin

utvärdering att det finns en risk för att gruppverksamheten skulle kunna fungera stigmatiserande på så sätt att det skulle kunna finnas en risk för att de barn och ungdomar som vistas i verksamheten tar på sig en roll som de ser som förutbestämd eftersom de vistas där. De ser framför sig att för att vistas där ska de ha ett problem och de tar då på sig rollen att de har problem när de kommer dit, bara för att de anser att det ska vara så.. Lindstein har dock inga bevis i sin utvärdering för att detta har skett, men han såg att det fanns en fara med det och att man bör vara uppmärksam på riskerna som finns när man bedriver en gruppverksamhet. Lindstein menar också att det är viktigt att istället för att man lyfter fram och typifierar olika reaktionssätt bör man inrikta sig på att normalisera de olikheter som finns. Det är viktigt att barnen och ungdomarna aldrig upplever att de måste tänka eller känna på ett speciellt sätt (Lindstein, 2001).

3.2. Forskning om ungdomars bekantskap i stödgrupper

För ungdomar är kamrater mycket viktiga. Ferrer-Wreder et al. (2005) skriver att många forskningar i USA har visat att kamraterna har en stor betydelse för ungdomars sociala beteende. Studier har visat att ungdomar tenderar att välja kamrater som liknar dem själva när det gäller attityder och beteende. När vänskapen blir djupare gör detta att kamraterna bli ännu mer lika varandra.

Dishion & Andrews (1995) har gjort en studie där det undersöks hur effektivt det är att sammanföra barn och tonåringar i grupper. Undersökningen gjordes i en familjebaserad intervention kallad Adolescent Transitions Program (ATP). I en jämförelse mellan olika versioner av grupper, en familjeinriktad och en ungdomsinriktad ville man ta reda på vilken intervention som var den mest effektiva. I den föräldrainriktade gruppen där barn och ungdomar träffades tillsammans med sina föräldrar utformades en föräldrautbildning i positiva uppfostringsmetoder som t ex effektiv förstärkning, att sätta upp och upprätthålla regler och kommunikation i samspelet mellan föräldrar och barn. Interventionen inkluderade gruppdiskussioner och strukturerade aktiviteter. I den ungdomsinriktade versionen fokuserade man på att formulera och uppnå mål som har ett egenvärde, att uppmuntra positiva kamratrelationer och att lära ut problemlösning, kommunikation och att motstå sociala påtryckningar. Vid en

uppföljning ett år senare kunde man se en viss minskning av problembeteende hos de barn och ungdomar som deltagit i den föräldrainriktade versionen. För de barn och ungdomar som istället deltagit i den ungdomsinriktade gruppen visades istället negativa effekter som att deras problembeteende hade ökat. Sammanfattningsvis visade undersökningen att där man sammanförde barn och ungdomar i riskzonen för gemensamma aktiviteter, riskerade man mest långvariga negativa effekter. Den version som även inriktade sig på föräldrarna visade sig dock ge goda resultat (Dishion & Andrews, 1995).

3.3. Försök till att finna förklaringar till negativa effekter

Joan McCord (1978) har i sin studie "A thirty-year follow-up of treatment effects" försökt förklara hur det kommer sig att interventioner som sammanför utsatta ungdomar i grupp kan ge skadliga effekter. Vi har enligt McCord känt till detta sedan länge, men vi har inte riktigt förstått hur de negativa effekterna kan uppstå. I McCords studie sammanfördes högriskungdomar på sommarläger där stora resurser satsades på att ta itu med ungdomarnas sociala problem. Studien visade att de som genomgått lägret systematiskt hade en sämre utveckling långt upp i vuxen ålder, jämfört med problemungdomar som inte deltagit i lägret. Men McCords studie kunde inte ge någon förklaring till varför satsningen på de utsatta ungdomarna bara gav dessa negativa effekter (McCord, 1978).

I en studie av Dishion, McCord & Poulin (1999) kunde man äntligen ge en trovärdig förklaring till de negativa effekterna (Ferrer-Wreder, 2005). I studien gjordes observationer av utsatta pojkar som fick olika uppgifter i ett experiment. Dishion et al fann att även om pojkarna inte kände varandra från första början, började pojkarna tala om riskfyllda aktiviteter och förstärka varandras berättelser om riskfyllda aktiviteter som de varit med om. Detta innebär att utsatta ungdomar har en tendens att förstärka varandras berättelser eller negativa beteenden. Ungdomarna skrattar åt varandras berättelser och avvikelser och uppmuntrar varandra till att ge exempel på riskfyllda aktiviteter (Dishion et al., 1999).

3.4. Effekter hos mindre barn

Forskning i USA har visat på att de negativa effekterna som kan visa sig i stödgrupper och barngruppsverksamheter, inte nödvändigtvis behöver visa sig hos yngre barn (Ferrer-Wreder et al, 2005). I en amerikansk studie av Webster-Stratton visar resultatet att gemensamma aktiviteter för yngre högriskbarn har gett positiva resultat. Webster-Strattons barnorienterade insats , Dinosaur Scholl, arbetar med grupper av barn under ett flertal sammankomster där man försöker förbättra barnens förmåga till problemlösning, kommunikation och konflikthantering. Man använder sig av modell inläring av positiva beteenden genom låtsaslekar och spel. Barnen som deltar är i åldrarna 3-10 år. De utvärderingar som gjorts har inte visat på några negativa effekter, istället har det visat sig vara bra för tydliga positiva förändringar, där barnen växer och blir stärkta i sig själv (Webster-Stratton, 1998).

3.5. Sammanfattning av tidigare forskning

Det finns väldigt lite forskning på barngruppsverksamheter i Sverige. De undersökningar och utvärderingar som gjorts av barngruppsverksamheter är oftast kommunens eller verksamhetens eget frågeformulär som är inriktat på deltagarna i barngruppen eller till deras föräldrar. I stort sett saknas det större undersökningar där man mäter effekter av barngruppsverksamheterna (Skerfving, 2009). I Sverige finns det en övertygelse bland politiker och professionella om att ett bra preventionsarbete som är riktat mot barn, ungdomar deras familjer är väldigt angeläget. Detta gäller bland annat insatser som barngruppsverksamheter. Här i Sverige har vi dock inte samma krav på utvärdering som man har i t ex USA och man har därför inte några större utvärderingar (Ferrer-Wreder et al., 2005).

4. Teoretiska begrepp och perspektiv

I detta avsnitt introducerar jag de teoretiska begrepp och perspektiv som är grunden för min analys. Valet av teoretiska begrepp täcker inte upp alla mina frågeställningar, men detta är ett medvetet val och eftersom jag har valt att utgå från en hypotes om att barn som vistas i socialtjänstens barngrupper riskerar att bli stämplade av omgivningen och i grupper som de vistas i, har jag valt att belysa Erving Goffmans stigmatteori och Howard S Beckers stämplingsteori. Jag har

även i detta avsnitt valt att ha med barnperspektivet, eftersom det är detta perspektiv som all personal inom socialtjänsten ska arbeta utifrån när de arbetar med barn.

4.1. Erving Goffmans stigmatteori

I boken ”Stigma” skriver Erving Goffman (2011) om beteenden som kan göra människor till en avvikare. Själva ordet stigma härstammar från grekiskan och betyder brännmärkt. Enligt grekerna fick de människor som tycktes vara normala i samhället, lära sig att man skulle hålla sig på avstånd från de människor som blev stigmatiserade. Idag beskrivs begreppet stigma mer som ett avvikande beteende i samhället. ”Vanliga” människor har byggt upp en stigmatteori där det förklaras att den som är stigmatiserad är underlägsen och kan vara en fara för övriga människor i samhället. Goffman menar att vi tror att den person som har blivit stigmatiserad inte är fullt mänsklig. Eftersom vi förutsätter detta vidtar vi diskriminerande åtgärder som gör att vi på ett effektivt sätt, men ofta oavsiktligt, reducerar den stigmatiserade personens livsmöjligheter. Vi bygger upp en stigmatteori som förklarar stigmans underlägsenhet (Goffman, 2011).

Goffman menar att det finns tre olika typer av stigmat. Han menar att det har stor betydelse hur stigma utspelar sig. Den första typen av stigma är olika slag av kroppliga missbildningar eller handikapp. Den andra typen av stigma handlar om olika fläckar på den personliga karaktären som kan uppfattas som viljesvaghet eller bristande hederlighet. Goffman menar att människor sluter sig till dessa egenskaper utifrån sitt eget förflutna, det kan t ex handla om fängelsevistelse, självmordsförsök eller arbetslöshet. Den tredje typen av stigma är tribala eller stambetingade stigmat. Denna typ handlar om ras, religion och nationalitet. Med detta menar Goffman att om hur en människa blir accepterad eller inte accepterad styrs av vad som anses vara normalt och onormalt i samhället. För att en människa kan kunna bli accepterad så måste denne kunna anpassa sig och bete sig utifrån de givna regler och normer som finns (Goffman, 2011).

De personer som tillhör en avvikande grupp har enligt Goffman en sak gemensamt, det är att de alla är avvikare. Dessa personer känner en samhörighet

med gruppen eftersom de består av personer som är likasinnade. I den avvikande gruppen förstärks personernas avvikande identitet och alla medlemmar kan känna sig accepterade för vem de är och blir inte bedömda av andra i gruppen. Goffman beskriver även den inomgruppsliga avvikaren. Denna avvikare är den person som både är avvikare utifrån samhällets ögon, men även inom den grupp som personen vistas i. Även om personen är avvikare inom gruppen kan personen ändå bli accepterad och vinna respekt från övriga gruppens medlemmar om personen har speciella egenskaper, det kan t ex handla om att personen har speciella egenskaper eller kunskaper som övriga gruppmedlemmar ser som bra och kan ha nytta av i gruppen (Goffman, 2011).

4.2. Beckers stämplingsteori

Howard S. Becker (2006) använde stämplingsteorin i sin bok "Utanför". Han menar att en person kan bli stämplad som en avvikare utifrån hur andra människor bemöter och behandlar denne. Becker ser människors avvikelser som något som är framkallat av vårt samhälle. Han menar att sociala grupper själva skapar en avvikelse genom att regler upprättas och om dessa regler överträds bildar detta själva avvikelserna. Reglerna tillämpas på specifika personer och detta innebär att dessa personer på något sätt är avvikande eller udda. Becker skriver att om samhället pekar ut en person för att vara en ond människa, så blir den personen ond till slut. Detta för att personen själv till slut börjar tro på det som han eller hon blir utpekad för att vara. Det kan sägas att stämplingen leder till en självuppfyllelse (Becker, 2006).

Det går enligt Becker inte att härleda avvikandet till en viss typ av personlighet eller en viss typ av livssituation som en gemensam nämnare till avvikandet. Becker menar att en del personer kan få beteckningen som avvikare även om man inte har överträtt några regler. En del personer kan även undvika att bli uppmärksammade som avvikare. Men dessa personer har ändå gemensamt att ha erfarenheten och etiketten som avvikare. Att en person har ett beteende som är klassat som avvikare kan ändras över tid. Exempelvis kan en handling vara tillåten idag, men samma handling vara otillåten i framtiden. Vidare kan graden av avvikandet handla om vem det är som begår handlingen och vem som anser sig ha

tagit skada av handlingen. Detta innebär att regler appliceras mer på vissa personer än andra och kan utsätta vissa personer för situationer där de riskerar att straffas och att de straffas hårdare än andra (Becker, 2006).

4.3. Barnperspektivet

Enligt FN:s barnkonvention innebär barnperspektiv att man ska respektera barnets fulla människovärde och integritet samt barndomens egenvärde. Man ska se barn som unika individer som har egna behov och uppfattningar om verkligheten. Barnperspektivet innebär även att vuxna ska se och förstå barnet och hjälpa barnet om man tycker att det är det bästa för barnet (UNICEF, 2008).

1991 fick socialstyrelsen i uppdrag av regeringen att utarbeta ett åtgärdsprogram för att höja kompetensen om barnperspektiv inom socialtjänsten. I slutrapporten beskrivs barnperspektiv att det innebär att vuxna ser barnet, strävar efter att förstå det och vidtar åtgärder som de bedömer vara till barnets bästa. När man arbetar med barn innefattar barnperspektivet att man både kan se med barns ögon och att man utifrån kunskap om barn kan göra en bedömning av vad som är bäst för barnet utifrån ett långsiktigt helhetsperspektiv. Enligt Hindberg (2003) finns det vissa förutsättningar för att barnperspektiv ska kunna utvecklas och vidmakthållas inom socialtjänsten. Det krävs att personalen har kunskaper om barn och deras behov och att verksamheten är organiserad så att det är möjligt att sätta barn i fokus (Hindberg, 2003).

Under senare decennier har det blivit alltmer vanligt att man i social praktik och forskning strävar efter att arbeta utifrån ett barnperspektiv eller efterlysa barns perspektiv. Man bör skilja på de två begreppen barnperspektiv och barns perspektiv. Begreppet barnperspektiv innebär den samlade kunskapen om barn, denna information ska vuxna kunna använda sig av när de vill försöka handla utifrån ett barnperspektiv. Begreppet barns perspektiv handlar istället om barnets eget perspektiv d.v.s. om barnets egen verklighet (Andersson, 2008).

5. Metod

5.1. Val av metod

När val av metod till en studie ska göras måste metodvalet kunna knytas till den undersökning som ska göras. När metod ska väljas kan man titta på etiska krav, hur situationen ser ut på fältet, vilka ekonomiska resurser som finns och hur forskarens egen kompetens ser ut (Aspers, 2007). Jag har i min uppsats valt att arbeta med en kvalitativ metod. Denna metod har jag valt därför att jag vill öppna upp möjligheterna för att få fram ett bredare material att arbeta med. Med detta menar jag att jag genom kvalitativa intervjuer tror att jag fått ett bättre material att arbeta med och att jag fått ett bättre svar på mitt syfte och mina frågeställningar som jag vill arbeta med. Mitt mål är att få en bra bild av hur socialsekreterare upplever barnens situation i en barngrupp och jag tror att jag fått bäst svar på detta sätt, då jag fått en möjlighet att lyssna till vad de intervjuade själva berättar, samt se hur de uttrycker sig när de berättar. Nackdelen med att endast samla in empirin genom intervjuer kan vara att om jag istället gjort en enkätundersökning skulle det kunna finnas bättre möjligheter för de medverkande att vara anonyma, även anonyma för mig. På detta sätt kanske jag skulle kunnat få fram saker som intervjupersonerna inte vågar säga direkt vid en intervju. En enkätundersökning hade även kunnat resultera i att jag fått åsikter från fler personer och då få ett bredare perspektiv, vilket hade kunnat vara värdefullt för min undersökning. En annan nackdel med att intervjua socialsekreterare, i en studie med syfte att ta reda på effekter för barnen, är att denna yrkesgrupp företräder och kanske därmed förespråkar för just arbetsmetoden med barngruppsverksamheter. Detta kan medföra att det kanske blir svårare att hitta några negativa effekter.

Det finns många olika typer av intervjuer att använda sig av när man gör en studie. Valet beror på vilken struktur man vill ha på sin intervju. Det som normalt menas med struktur är hur forskaren valt att använda sin roll för att bestämma vilka teman eller ämnen som intervjun ska handla om, när samtalsämne ska bytas och hur frågorna formuleras (Aspers, 2007). Jag har i min uppsats använt mig av en så kallad semistrukturerad intervju. Aspers beskriver en semistrukturerad intervju som en intervjumetod där man som intervjuare utgår från frågor som man skrivit innan intervjutillfället, men att man under intervjun öppnar upp för att

ställa följdfrågor beroende på vad det är för svar man får från den intervjuade (Aspers, 2007). Jag valde att använda mig av denna typ av intervju därför att jag ville öppna upp för en bättre dialog i intervjuerna och jag ville att det skulle finnas en möjlighet för den som blev intervjuad att få utveckla sina svar lite mer. Jag ville helt enkelt inte känna mig alltför låst till den intervjuguide som jag använde mig av vid intervjuerna. Genom den semistrukturerade intervjun fick jag på förhand en möjlighet att strukturera upp förslag till frågor inom de områden som jag ville arbeta med i min uppsats, men samtidigt fanns det en god möjlighet för den som blev intervjuad, att få en större del av intervjun för att utveckla och öppna upp lite nya saker som kunde vara intressant för min uppsats. May (2001) skriver att man får fram den kvalitativa informationen i en intervju genom att ge den intervjuade möjlighet att förtydliga och utveckla sina svar på de frågor som ges av den som intervjuar.

5.2 Avgränsning

Jag har valt att begränsa min undersökning till att enbart intervju socialsekreterare inom socialtjänsten som antingen själva arbetar med socialtjänstens barngrupper eller som hjälper till att rekrytera barn till barngrupperna. Detta val har jag gjort eftersom jag vill fokusera på hur just gruppen socialsekreterare upplever barngrupperna och dess verksamhets effekter på barnen. Min första tanke var att jag skulle genomföra alla mina intervjuer inom en och samma kommun, detta för att det kändes mest praktiskt för min undersökning och eftersom tidspresen var ganska stor. Men när jag kontaktade den kommun där jag tänkt genomföra undersökningen, visade det sig att det inte fanns tillräckligt många socialsekreterare där som kände att de var tillräckligt insatta i barngruppsverksamheten, för att de skulle kunna ställa upp i en intervju. Jag fick ändra mina planer och det slutade med att det i denna undersökning medverkar socialsekreterare från tre olika kommuner. Detta kan jag nu se som positivt eftersom det är intressant att få se om åsikterna skiljer sig åt mellan de olika kommunerna.

5.3. Urval

Jag har i denna undersökning valt att intervjua fyra socialsekreterare, som alla har någon anknytning till socialtjänstens barngruppsverksamhet inom den kommun de arbetar i. De fyra socialsekreterarnas yrkeserfarenhet sträcker sig mellan 5-19 år. Jag har valt att utelämna socialsekreterarnas ålder och kön eftersom jag anser att dessa uppgifter inte är relevanta för min undersökning. Jag tycker istället att det varit större relevans att ta reda på deras yrkeserfarenhet, då detta även kan ligga till grund för det resultat som jag får fram i analysen. I min analys kommer jag för enkelhetens skull benämna alla intervjuade socialsekreterare med "hon". Två av socialsekreterarna arbetar med direkt anknytning till barngruppsverksamheterna, medan övriga två inte arbetar med verksamheten, men hjälper till att rekrytera barn dit. Tre av socialsekreterarna arbetar enbart med barn, ungdomar och deras föräldrar i sina arbetsuppgifter, medan den fjärde arbetar 50% med barngruppsverksamhet och 50% med vuxna missbrukare.

I de tre kommuner som jag har intervjuat socialsekreterare arbetar man olika med barngruppsverksamheten. I en kommun har man endast en barngrupp, men i de övriga två är verksamheten mer utspridd och man har flera olika barngrupper och barnen är indelade efter vilka problem de har.

5.4. Genomförande av intervjuer

När jag startade min sökning efter intervjupersoner började jag med att via telefon kontakta den kommun som jag ville genomföra min undersökning i. Där fick jag kontakt med min första intervjuperson som arbetar direkt med barngruppsverksamheten. Tyvärr fanns det inte fler socialsekreterare i denna kommun som kände att de var tillräckligt insatta i barngruppsverksamheten, så jag fick fortsätta att söka efter intervjupersoner i andra kommuner. Jag hade tur och fick napp i nästa kommun jag kontaktade, jag ringde direkt till en socialsekreterare som arbetar med barngruppsverksamheter och hon ställde upp för intervju och hon rekommenderade även en socialsekreterare som arbetar med barn- och ungdomsutredningar för intervju. Den sista socialsekreteraren fann jag i en tredje kommun och även hon arbetar med barn- och ungdomsutredningar och rekryter barn till sin kommuns barngruppsverksamheter. När jag funnit fyra

socialsekreterare att intervjua och bokat tid med dem, skrev jag ett informationsbrev (Bilaga 1) till dem, där jag informerade om min uppsats syfte, gav exempel på vilken typ av frågor som jag skulle ställa, samt informerade lite om sekretessen.

När jag fått kontakt med fyra socialsekreterare till mina intervjuer och bokat tid med dem, skickade jag ut ett informationsbrev (Bilaga 1) till dem. I informationsbrevet berättade jag om min uppsats syfte och gav exempel på vad det var för typ av frågor som jag tänkt ställa under intervjun. Jag informerade även om att deras anonymitet och att jag hade önskemål om att få använda diktafon vid intervjuerna, men att de hade rätt att neka till detta. Vid intervjuerna använde jag mig av en intervjuguide (Bilaga 2). Intervjuguiden använde jag enbart som grund i intervjun för att jag skulle kunna ha något att utgå ifrån i intervjuerna, men jag behövde inte använda många frågor från guiden eftersom alla intervjuerna flöt på bra av sig själva. Alla intervjuer som gjordes tog cirka en timme att genomföra och de genomfördes på socialsekreterarnas respektive arbetsplatser. Eftersom jag i ett informationsbrev tidigare hade informerat om att jag hade önskemål att använda diktafon vid intervjun startade jag intervjun med att fråga om det gick bra för dem att jag använde diktafonen och jag informerade om varför jag ville använda den samt att det enbart var jag som skulle lyssna på materialet. Ingen av socialsekreterarna nekade till att jag använde mig av diktafonen. Då jag spelade in alla mina intervjuer behövde jag inte göra så mycket anteckningar under intervjuernas gång och jag kunde därför istället koncentrera mig fullt ut på vad som sades under intervjun och intervjuerna kändes riktigt levande eftersom jag hade lättare att lyssna på den som jag intervjuade och kunde ställa följdfrågor på det som sades.

5.5. Tillförlitlighet

När en undersökning görs bör man alltid sträva efter reliabilitet och validitet. Med reliabilitet menas att man ska kunna uppnå samma resultat även om man gör undersökningen vid olika tillfällen. Validitet betyder att man undersöker det som är avsett att undersökas (May, 2001). Jag tror att jag i denna undersökning lyckas hålla en hög reliabilitet. Detta tror jag eftersom jag innan intervjutillfällena gav

både en muntlig och en skriftlig information om syftet med min undersökning och att de intervjuade socialsekreterarna på så sätt fick en möjlighet att kunna förbereda sig inför intervjun. För att kunna hålla en validitet utgick jag under mina intervjuer från en intervjuguide för att jag skulle kunna få svar på de frågor som min undersökning var avsedd för att undersöka. För att stärka validiteten ytterligare har jag i min analys försökt att knyta ihop socialsekreterarnas svar med den forskning som jag har tittat på. Det finns alltid en risk med att jag skulle kunna få andra svar om jag genomförde mina intervjuer en gång till. Svaren kan ju alltid vara en tillfällighet. Svaren som jag har fått kan även bero på hur pass insatta de intervjuade socialsekreterarna är i ämnet barngruppsverksamheter. Svaren kan skilja sig åt beroende på socialsekreterarnas kunskaper och erfarenheter, vilket innebär att om jag valt att intervju några andra, hade jag förmodligen kunnat få andra svar.

5.6. Bearbetning av analysmaterial

Under alla intervjuer som gjordes användes en diktafon för att spela in hela intervjuerna. Efter varje intervju försökte jag att så snart som möjligt transkribera materialet, detta ville jag göra så snart som möjligt efter intervjuerna, eftersom materialet då fortfarande satt färskt i minnet och att det då kändes mer levande att sitta och skriva ner. När jag transkriberade materialet utelämnade jag detaljer som exempelvis pauser och skratt, istället koncentrerade jag mig på att skriva ner de frågor och funderingar som jag själv tagit upp under intervjuens gång, samt på de svar och vidareutvecklingar som jag fick av de som blev intervjuade. När allt material blivit transkriberat satte jag mig ner och lyssnade igenom materialet ytterligare en gång för att lättare kunna arbeta med mitt material i min analys. Efter detta bestämde jag mig för att göra en kodning av mitt material. Jönsson (2010) skriver att man genom kodning kan ordna materialet för att på så sätt finna samband och mönster. När man kodar kan man sätta upp olika områden som materialet sorteras under. Inför min kodning av materialet gick jag tillbaka och tittade igenom min uppsats syfte och frågeställningar. Utifrån mina frågeställningar formulerade jag olika områden som jag kände skulle täcka in mina frågeställningar och efter dessa områden startade jag min kodning. Under kodningens gång tog jag datorn till hjälp med att klippa och klistra in delar av

mina intervjuer under de områden som jag bestämt att jag skulle arbeta med och på detta sätt fick jag till slut fram ett bra material att arbeta med i min analys. Under analysens gång upptäckte jag att jag under mina intervjuer fått fram ett mycket bra underlag och att de som blivit intervjuade hade tagit upp saker angående barngruppsverksamheter och effekter som jag inte hade kunnat se tidigare under mitt arbete. Detta återkommer jag till i min analysdel.

5.7. Etiska överväganden

När jag gjorde mitt val av undersökningsområde var min första tanke att jag ville inrikta min uppsats direkt till de barn som deltar i socialtjänstens barngruppsverksamheter, samt till deras föräldrar. Men vid närmare eftertanke ansåg jag att detta inte kändes helt etiskt riktigt då det krävs en hel del kunskaper och erfarenheter från min sida för att kunna ge mig in i intervjuer med utsatta barn och deras föräldrar. Istället har jag valt att inrikta uppsatsen till hur socialsekreterare upplever barngruppsverksamheten. Blennberger (2005) skriver att det alltid är viktigt att tänka på skademinimeringsprincipen, som innebär att det finns situationer när vi inte bör fråga efter vissa saker eftersom detta kan ge konsekvenser för personer som redan är drabbade av en utsatt situation. Man bör alltid fråga sig själv om vissa enskilda personer riskerar att bli drabbade och lida allvarlig skada av en handling. Att undvika intervjuer med barn och att se till barnperspektivet kan tydligt ses som en skademinimeringsprincip (Blennberger, 2005).

När man gör en studie måste man alltid visa hänsyn till de personer som studien handlar om. Det är viktigt att ingen som deltar i studien kommer till skada för att de deltagit i studien. Detta kallas med ett annat ord för individskyddskravet. Inom individskyddskravet finns det fyra huvudkrav på forskning. *Informationskravet* handlar om att forskaren ska informera deltagare om projektet och få information om att deras medverkan är frivillig. *Samtyckeskravet* innebär att forskaren måste få ett samtycke från dem som deltar i studien. *Konfidentialitetskravet* handlar om att de som deltar i studien ska ges största möjliga konfidentialitet och personuppgifterna skall förvaras på säker plats. Slutligen *nyttjandekravet* som innebär att de insamlade uppgifterna endast får användas till det som forskningen är avsedd till (Vetenskapsrådet, 2011).

Jag tycker att det är viktigt att skydda de personer som har deltagit i min undersökning och har därför valt att både aidentifiera intervjupersonerna samt deras arbetsplats. Då jag anser att intervjupersonernas ålder och kön inte har någon relevans i min undersökning har jag valt att helt utelämna dessa uppgifter, jag har istället koncentrerat mig på intervjupersonernas arbetslivserfarenhet. Intervjupersonerna kommer inte att nämnas vid namn utan jag kallar dem istället för ”socialsekreterare 1”, ”socialsekreterare 2” och så vidare. Numreringen på socialsekreterarna är inte satt enligt den ordning som intervjuerna skett, detta för att ytterligare skydda deras identiteter. Jag har även valt att i möjligaste mån hålla intervjupersonerna anonyma för varandra. De är inte informerade om vilka andra socialsekreterare som deltagit i intervjuerna eller vilka kommuner de arbetar i. Enda undantaget är två socialsekreterare som arbetar inom samma kommun och där den ena rekommenderade den andra för intervju. Samtliga socialsekreterare som deltagit i undersökningen har blivit informerade om syftet med studien, samt deras egen roll som intervjupersoner, de har sedan fått lämna ett muntligt samtycke till att intervjumaterialet får användas i min uppsats. Socialsekreterarna är även informerade om att deras deltagande är frivilligt och att de när som helst kan välja att avbryta. Informationen skickades ut via brev före intervjutillfället, men informationen gavs även i samband med intervjun.

6. Analys

Jag kommer här att redovisa min analys utifrån 3 olika huvudområden. Med hjälp av insamlat intervjumaterial, litteratur och teoretiska utgångspunkter kommer jag att analysera och föra ett resonemang kring socialtjänstens barngruppsverksamheter och dess effekter för de deltagande barnen och ungdomarna, både långsiktigt och kortsiktigt.

6.1. Socialsekreterarnas delaktighet och insyn i barngruppsverksamhet

Socialtjänstens barngruppsverksamheter leds vanligen av socionomer eller socialsekreterare. En del kommuner kopplar även in andra yrkesgrupper som exempelvis förskolelärare eller sjuksköterskor (Forinder & Hagborg, 2008). Hur mycket kunskap som socialsekreterarna har om barngrupperna beror på hur pass mycket de själva är involverade i arbetet med barngrupperna. Socialsekreterare 1

och 2 uppgav vid intervju att de är mycket involverade i arbetet med barngrupper. Detta beror förmodligen på att de engagerat arbetar med barnen i grupperna och är gruppleddare för barnen.

6.1.1. Skillnader mellan socialsekreterarnas kunskaper

Under intervjuerna framkommer det tydliga skillnader på hur pass mycket kunskap socialsekreterarna har om barngruppsverksamheterna. I samtal med socialsekreterare 1 och 2 berättar de att de delvis eller helt har som arbetsuppgift att arbeta med barngruppsverksamheten, socialsekreterare 1 säger att eftersom hon får en möjlighet att arbeta med barngrupperna på heltid, så har hon gott om tid på sig för att kunna engagera sig i verksamheten och har även en god möjlighet att följa barnen och ungdomarna under den tid som de vistas i gruppen.

Socialsekreterare 4 berättar i intervju att hon önskar att hon vore mer insatt i verksamheten. Hennes arbetsuppgifter som är kopplade till barngrupperna är egentligen enbart rekrytering av barn och ungdomar som är lämpade för barngrupperna. Hon berättar att hon känner att hon egentligen inte vet så mycket om själva verksamheten, men att hon önskar att hon visste mer. När hon började arbeta på sin tjänst fick hon en introduktion av arbetsplatsen och där i ingick en kort information om barngruppsverksamheten och om vilka som var gruppleddare och att det var dessa som hon skulle vända sig till om hon stötte på barn som hon ansåg skulle passa bra in i någon av barngrupperna. Efter denna information känner hon inte att hon har fått så mycket mer insyn. Hon har rekryterat några barn och har en bra kontakt med gruppleddarna, men hon känner inte att hon har någon större insyn i vad de gör med barnen på gruppträffarna. Socialsekreterare 4 säger att hon önskar att hon visste mer och att hon fick mer information av gruppleddarna.

Även socialsekreterare 3 berättar att hon inte är så involverad i barngruppsverksamheten. Även om hon har fått en bra information och att gruppleddaren för barngrupperna ibland medverkar i barn- och ungdomsgruppens gruppmöten, känner hon ändå att det är något som saknas. Hon önskar att hon hade fått vara med lite i gruppen för att få se lite mer, samtidigt säger hon att hon förstår att detta inte skulle vara möjligt eftersom man då skulle rubba stabiliteten

som finns i gruppen. Hon säger att om alla socialsekreterare som rekryterat barn och ungdomar till en grupp skulle medverka vid något tillfälle i verksamheten, skulle förmodligen tryggheten i gruppen försvinna eftersom det kommer in en främmande person och stör i verksamheten. Socialsekreterare 3 berättar vidare att hon saknar kunskap om de arbetsmodeller som gruppledarna använder när de arbetar med barnen. Hon vet att de arbetar med CAP, men hon önskar att alla socialsekreterare som arbetar med barn och ungdomar hade fått en utbildning i denna arbetsmodell. I nuläget är det enbart gruppledarna som fått utbildning, men socialsekreterare 3 menar att det vore värdefullt för även de som ska rekrytera att ha en god kunskap om de arbetsmodeller som barnen arbetar med.

I intervjuerna med socialsekreterare 1 och 2 är det lätt att se att de har goda kunskaper om barngruppsverksamheterna. Även om socialsekreterare 2 nämner att hon ”nog” känner att hon har tillräckligt med kunskaper om barngrupperna, så menar hon samtidigt att hon har goda kunskaper efter att ha arbetat med barngrupper under 5-6 år. Anledningen till att hon nämner att hon ”nog” har tillräckligt med kunskap är förmodligen att hon berättar att det har varit lite tunnsått med grupper vissa terminer och att de varit flera socialsekreterare som har delat på arbetsuppgiften. Just nu håller man på att lägga om verksamheten och då ska det bli bättre. Socialsekreterare 1 tycker att hon har fulla kunskaper om barngruppsverksamheten och hon berättar att hon önskar att alla som arbetade med barngrupper och som gruppledare skulle få möjlighet att göra detta på heltid. Detta skulle kunna bidra till att alla som arbetade med barngrupperna hade bra kunskaper och på så sätt skulle kunna hjälpa barnen och ungdomarna på ett bättre sätt.

Både socialsekreterare 1 och 2 håller med om att de kan förstå att de socialsekreterare som enbart rekryterat barn och ungdomar till verksamheten, kan känna att det har för lite kunskaper om själva verksamheten. De tycker att det är bra om detta uppmärksammades mer och att det skulle vara bra om alla socialsekreterare som arbetar med barn och ungdomar hade fått en bättre möjlighet till information och utbildning inom området.

Sammanfattningsvis framkommer det tydligt att kunskaperna hos socialsekreterarna är spridda, när det gäller barngruppsverksamheterna. Men det finns en förklaring till detta i att om man enbart rekryterar barn och ungdomar till barngruppsverksamheten, känner man inte att man har lika stora kunskaper som om man arbetar i själva verksamheten och är gruppleddare.

6.1.2. Socialsekreterarnas syn på barngruppernas syfte

Syftet och grundtanken med att starta upp stödgruppsverksamheter för barn och ungdomar är att barnen och ungdomarna ska få kunskaper om problemen som finns i deras familjer och att de ska få möjlighet att dela med sig av sina erfarenheter med andra barn som befinner sig i liknande situation (Lindstein, 2008).

Alla fyra intervjuade socialsekreterare anser att det är viktigt att alla kommuner kan erbjuda barngruppsverksamheter för utsatta barn och ungdomar. Verksamheten ses som ett bra förebyggande arbete och en god möjlighet att bryta ett dåligt mönster hos barn och ungdomar.

”Den främsta vinsten är ju att barnen ser att det finns andra barn som har det som de har det. Sedan handlar det mycket om att bryta mönstret, att om man har ett alkoholmissbruk som går från generation till generation och att man kan bryta detta genom att ge dem andra vettiga vuxna förebilder som de kan ta efter och som kan lära dem de saker som de inte kan lära sig hemma. Ofta pratar man inte om känslor i dessa familjer och om rädslor och detta lär man sig när man går i barngrupper och man lär sig att bygga upp sig själv och bli stark i sig själv och acceptera var man kommer ifrån och att man kan växa upp och ha det bra trots familjeförhållandena och få en bra framtid. Man får kompisar och lär sig saker om sig själv och sin familj” (Socialsekreterare 2).

Socialsekreterare 1 menar att det tydliga syftet med att socialtjänsten håller i barngruppsverksamheter för utsatta barn och ungdomar är att man på ett tidigt stadium kan fånga upp barnen och ungdomarna och att de får se att de inte är ensamma om sin levnadssituation. När de ser att de inte är ensamma vågar de ofta öppna upp sig och detta kan stärka dem till att gå vidare i livet.

Sammanfattningsvis visar det sig att känns viktigt för socialsekreterare som arbetar med barn och ungdomar att deras kommun och socialtjänst kan erbjuda barngruppsverksamhet för barn och ungdomar. Alla socialsekreterare som deltagit i intervju har framfört att det är bra att just socialsekreterare som är med och leder i grupperna, detta för att socialsekreterare och socionomer har en bra utbildningsbakgrund för att klara av att arbeta med utsatta barn och ungdomar. Naturligtvis spelar även socialsekreterarnas erfarenheter en stor roll.

6.2. Barnperspektiv

När man arbetar enligt barnperspektivet ska man som socialsekreterare kunna se med barnets ögon och man ska kunna se vad som är bäst för barnet utifrån ett långsiktigt perspektiv (Hindberg, 2003). Detta är något som man också försöker att eftersträva i socialtjänstens barngrupper.

6.2.1 Barnets/ungdomens egen vilja

Alla intervjuade socialsekreterare uppger att om en socialsekreterare rekommenderar ett barn eller ungdom att gå i en barngrupp, så kallas de alltid tillsammans med föräldrarna till en informationsträff. Oftast är det en av barnverksamhetens gruppledare som håller i informationsträffen och ibland händer det att även den ansvariga socialsekreteraren är med på informationsträffen. Samtliga intervjuade socialsekreterare är överens om att det är viktigt att inte barnet eller ungdomen känner sig tvingad till att vara med i en grupp. I slutänden måste det alltid vara barnet själv som beslutar om de vill vara med eller inte.

”Ofta är det en av föräldrarna som driver på lite och att det är föräldern som får med barnet till informationsträffen. På samtalet pratar vi alltid om att det är viktigt att man själv vill, vi berättar hur verksamheten är upplagd och vad vi gör”
(Socialsekreterare 1).

Socialsekreterare 4 berättar att det ofta händer att barn och ungdomar är lite osäkra inför att medverka i en gruppverksamhet. Hon upplever att de är lite misstänksamma eftersom de känner sig lite osäkra på vad det egentligen handlar om. Socialsekreterare 2 upplever istället att man inte så ofta behöver övertala

några barn, även om de känner sig osäkra. Huvudsaken är att de får en god introduktion i verksamheten.

”Man kan om man vill hålla de första gångerna lite öppna, så att man kan komma och prova på hur det känns. Övertalning behövs sällan, i så fall gäller det barn som är väldigt osäkra och då kan föräldern få vara med en stund, men det vill vi egentligen inte eftersom det kan bli störande för de andra barnen i gruppen. Det ska absolut vara för att barnet själv vill delta i gruppen” (Socialsekreterare 2).

I FN:s barnkonvention står det att barnperspektivet innebär att vuxna ska se och förstå barnet och hjälpa barnet om man tycker att det är det bästa sättet (UNICEF, 2008). Vid intervjuerna fick socialsekreterarna frågan om de anser att barngruppsverksamhet är det bästa sättet att hjälpa utsatta barn, eller om de istället kan se något annat som skulle kunna vara effektivt. Generellt tror socialsekreterarna att barngrupperna är det bästa sättet som i alla fall socialtjänsten kan erbjuda barnen och ungdomarna som stöd och hjälp. Men det är ju alltid individuellt från barn till barn. Alla är överens om att det finns de barn och ungdomar som inte passar in i en barngrupp. Socialsekreterare 2 menar att en del barn och ungdomar har en alldeles för tung problematik bakom sig, de kan ha levt i en misär med allvarliga missförhållanden och att detta kan ha varit dolt under en mycket lång tid. Det kan då vara mycket som händer kring barnet och det kan då behövas tid innan det har lagt sig och barnet kan känna sig redo för att delta i en barngrupp. Barnet får absolut inte vara för tungt belastat när det kommer till gruppen eftersom detta även kan bli för tungt för de andra barnen i gruppen om barnet berättar om tunga svårigheter. Vidare berättar socialsekreterare 2 att om ett barn eller ungdom har varit med om mycket våld och sexuella övergrepp, är det oftast bättre med en BUP-kontakt för barnet.

6.2.2. Barnets/ungdomens delaktighet

Enligt barnperspektivet ska barnet bli sett och få en möjlighet att uttrycka sin egen vilja. Barnet ska kunna vara delaktig i det som rör barnet (Hindberg, 2003). Socialsekreterare 4 säger att hon inte alltid tror att alla barn och ungdomar som går i barngrupp förstår varför de är där, de äldre barnen förstår, men när det gäller de yngre barnen förstår de nog inte alltid varför de har hamnat i en barngrupp. Socialsekreterare 2 säger att hon tror att alla förstår, men att det ibland kan ta lite

tid innan barnet eller ungdomen vågar prata. De vet om att det är något som inte stämmer med deras hemmiljö och att det är något positivt att medverka i gruppen.

När det gäller barnens delaktighet i vilka aktiviteter som ska göras på gruppträffarna är barnen och ungdomarna på sätt och vis delaktiga, men på sätt och vis inte.

Socialsekreterare 2 berättar: ”Barnen är inte alls delaktiga, det är viktigt att man som ledare styr och bestämmer vad man ska prata om, men naturligtvis kan barnen vara delaktiga i andra bitar som t ex vad de ska äta till fika, eller vilken lek som ska lekas och vart utflykter ska gå. Detta gör nog att de känner sig delaktiga i alla fall. De känner sig nog trygga med att det är vi gruppleddare som strukturerar upp de andra delarna”.

Alla intervjuade socialsekreterare verkar vara överens om att barnen och ungdomarna kan vara delaktiga i vissa bitar av verksamheten, men att det är viktigt att det är gruppleddarna som håller i själva strukturen och rutinerna. Det är viktigt att arbetsmaterialet som används på rätt sätt och därför är det viktigt att gruppleddarna håller i rutinerna. För många barn är det förmodligen även en trygghet med att det är en vuxen förebild som håller i trådarna och bestämmer vad som ska göra. Detta eftersom de flesta av dessa barn saknar en trygg vuxen förebild.

6.2.3. Föräldrarnas delaktighet

Det är olika hur mycket barnens och ungdomarnas föräldrar är delaktiga i barngruppsverksamheten inom socialtjänsten. Gemensamt för samtliga kommuner i denna undersökning är att alla föräldrar kallas till en informationsträff tillsammans med sina barn, där de får information om verksamheten och dess syfte. Sedan kan det skilja sig lite från kommun till kommun om hur mycket föräldrarna blir involverade. Ingen av deltagande kommuner tillåter att föräldrarna är med på gruppträffarna, med undantag om barnet eller ungdomen behöver lite föräldrar stöd i början för att våga vara med i verksamheten, då kan det finnas möjlighet för föräldrar att få vara med en liten stund, men sedan får de gå ut och vänta utanför. För att barnet eller ungdomen ska få vara med i barngruppsverksamheten krävs det samtycke från båda föräldrarna eller

vårdnadshavarna. Undantag kan vara om någon av föräldrarna inte är så pass närvarande att denne kan ge sitt samtycke, då kan det räcka med samtycke från den ena föräldern eller vårdnadshavaren.

Socialsekreterare 1 berättar att i deras verksamhet blir föräldrarna inbjudna till ett slutsamtal efter gruppträffarnas slut för att följa upp hur det har fungerat under terminen och eventuellt vilka utvecklingar som skett. Detta önskar övriga socialsekreterare att även de hade möjlighet att göra inom sina verksamheter, men att det inte alltid finns tid och resurser för detta.

6.3. Barngruppverksamheternas effekter

Vilka effekter kan barngruppsverksamheter egentligen ge för de deltagande barnen och ungdomarna? I nedanstående avsnitt vill jag förmedla den information som jag fick fram i mina intervjuer. Under intervjuerna framkom det att det kan vara en svår fråga att svara på eftersom det ofta fungerar dåligt med att utvärdera och följa upp verksamheterna. Det var svårt att få fram några raka svar, men efter att de intervjuade socialsekreterarna hade fått fundera en stund på frågan kom det fram en hel del kloka svar och funderingar kring ämnet.

6.3.1. Utvärdering och uppföljning

Som tidigare nämnts finns det mycket lite forskning på barngruppsverksamheter i Sverige. I stort sett saknas det större undersökningar där man mäter effekter av barngruppsverksamheter (Skerfving, 2009). Under mina intervjuer bekräftas detta. I en av de deltagande kommunerna i denna undersökning kommer det fram att man försöker hålla en muntlig utvärdering eller uppföljning tillsammans med barnet / ungdomen och dess föräldrar efter terminens slut, men i övriga kommuner är detta bara en önskan om att man skulle göra detta. Alla intervjuade socialsekreterare är överens om att det här med utvärdering och uppföljning är en stor brist inom socialtjänstens barngruppsverksamheter. Socialsekreterare 2 säger att man har tittat lite på verksamheten för att se hur man ska kunna förbättra den, men man har aldrig tittat på själva situationen för barnen och ungdomarna. En önskan som finns är att man skulle kunna följa upp efter 5, 10 och 15 år för att verkligen kunna se nyttan med verksamheten. Både socialsekreterare 2 och 4 tar

upp problemet med att man gärna vill utvärdera och följa upp verksamheten, men eftersom kommunen inte har det skrivet någonstans i några riktlinjer blir detta sällan gjort. Hade det bara klart och tydligt stått nedskrivet i några rutiner hade sannolikheten varit större att man verkligen hade utvärderat sin verksamhet. Socialsekreterare 2 håller för närvarande på med att utveckla och förtydliga riktlinjer för barngruppsverksamheter i sin kommun och i de nya rutinerna vill hon att det ska vara tydligt om hur det ska arbetas med utvärderingar och uppföljningar.

Bristen i att det fungerar dåligt med uppföljningar och utvärderingar ute i verksamheterna leder till att det blir svårt att få raka svar på om vilka effekter som barngruppsverksamheten egentligen kan göra för barnen. I kommunerna i denna undersökning är det ingen kommun som gjort någon skriftlig uppföljning eller utvärdering där det framgår något om effekterna. Alla intervjuade socialsekreterare håller med om att detta är en stor brist och att detta är något som absolut måste åtgärdas.

6.3.2. Kortsiktiga och långsiktiga effekter

Forskningsresultat visar på olika effekter när det gäller stödgruppsverksamheter och barngruppsverksamheter för barn och ungdomar. Enligt Dishion, McCord & Poulin (1999) forskningsresultat visar det sig att det inte är bra att sammanföra ungdomar som har problem i hemmet tillsammans med ungdomar som befinner sig i liknande situation, detta eftersom de har en förmåga att skapa så pass starka bekantskapsband mellan varandra och istället för att få något gott av sin gemenskap har ungdomarna en förmåga att förstärka varandras berättelser, vilket gör att de hamnar djupare in i problemen än var de befann sig från början. Samtidigt visar annan forskning av Webster-Stratton (1998) att dessa negativa effekter inte nödvändigtvis behöver visa sig hos yngre barn som delat i stödgrupps- eller barngruppsverksamheter, istället visar Webster-Strattons undersökning att barnen som deltar i dessa verksamheter växer och blir stärkta i sig själva.

Vid intervjuerna i denna undersökning framkommer det att det är lättare för socialsekreterarna att se de goda effekterna, än att hitta något som skulle kunna

vara negativt. Alla är överens om att barngruppsverksamheten på kort sikt underlättar vardagen för barnen och ungdomarna och att de får möjlighet till att ventileras sig till omvärlden. Socialsekreterare 3 berättar att många av barnen och ungdomarna som kommer till verksamheten beskriver att de har trott att de har varit helt ensamma i hela världen om sin situation och att de har gått och burit på en hemlighet som absolut inte får ta någon plats i någon annans liv. Socialsekreterare 2 säger att många av barnen och ungdomarna nog känner en stor befrielse i att de kan prata med andra om det och att man ser att det är andra som har det likadant. För barnen och ungdomarna känns det skönt att i små grupper kunna sitta och prata i lugn och ro tillsammans med sina ledare. I gruppen kan man fokusera på att prata om det som är positivt och som man kan bygga vidare på. Detta stärker självförtroendet. Vidare berättar socialsekreterare 2 att hon tror att alla mår bra av att få prata om sig själv och att detta på lång sikt kan rusta dem bra inför framtiden. Hon berättar att när hon idag träffar vuxna missbrukare kommer det ofta en önskan från dem att det hade funnits barngruppsverksamhet för dem när de var barn och ungdomar och att de kanske redan då hade kunnat bryta ett invariant mönster.

Att som socialsekreterare kunna se de negativa effekterna för barnet är mycket svårare och orsaken till detta är förmodligen att det saknas utvärderingar. Men under intervjuerna framkommer ändå en del spekulationer om vad man tror skulle kunna vara negativa effekter. Både socialsekreterare 1 och 2 säger att en negativ effekt skulle kunna vara att man sammanför barn och ungdomar som sedan förstärker ett negativt beteende. Samtidigt menar socialsekreterare 2 att många av hennes klienter är barn till missbrukare och de har alltid själva lyckats söka sig till missbrukare, de klarar detta jättebra själva utan att man som socialsekreterare eller gruppleddare ska behöva ta på sig någon skuld för att man har gjort något fel som har varit med och sammanfört dem, de kommer alltid att finna varandra i alla fall.

”Jag tror absolut inte att man ökar på det eller gör det större genom barngruppsverksamhet. Men jag tror att det kan finnas risker med att om man inte gör det på rätt sätt och om man inte har en känsla för hur man ska sätta ihop en passande grupp, hur man pratar om saker och att man inte skuldbelägger föräldrarna. Det är ju känsliga frågor och det kan alltid bli galet. Man har ett stort ansvar och en

risk är att man har fel person på fel ställe. Men jag tror inte att det är någon stor risk att man pratar om sina problem i grupp” (Socialsekreterare 2).

Under intervjuerna uppstår det funderingar kring om inte effekterna också kan bero på när barnet eller ungdomen vistas i verksamheten. Det kan kanske skilja sig om man går i grupp under tiden som man har bekymmer eller om man går efter det att det har förändrats och blivit bättre? Här menar socialsekreterare 4 att man kanske tar till sig aktiviteterna i verksamheten på olika sätt beroende på om man är mitt uppe i sina problem eller om man har fått lite distans till problemen. Det skulle kunna vara så att om man befinner sig mitt uppe i sina problem är det kanske svårare att kunna ta till sig verksamheten, kanske vore bäst för barnet eller ungdomen att först gå på enskilda samtal på exempelvis BUP, innan det är aktuellt att medverka i en gruppverksamhet. Samtidigt menar socialsekreterare 3 att detta är något som hon inte tidigare tänkt på, men att det kanske vore bra att tänka på detta när man ska starta nya barngrupper, att man då tittar på hur det ser ut kring barnet för tillfället och om det fanns möjlighet skulle det vara bra om man kunde starta upp olika grupper för dem som befinner sig mitt i problemen och för dem som har fått lite distans till problemen. På så sätt menar hon att då skulle man kunna anpassa grupperna lite mer efter barnen och ungdomarna.

Under intervjuerna tas Dishion et al:s samt Webster-Strattons forskningsresultat upp. Samtliga socialsekreterare håller med om att det skulle kunna vara så att om man sammanför ungdomar kan deras negativa beteende förstärkas, men samtidigt menar både socialsekreterare 1, 2 och 4 att även om det skulle kunna vara så kanske det vore viktigt att tänka på att gruppverksamhet även kan ge positiva effekter och att det kanske ändå är det som borde överväga. Alla är överens om att Webster-Strattons undersökning om att det verkar som om det bara finns positiva effekter för yngre barn nog stämmer mycket bra. Socialsekreterare 4 menar att det är klart att effekterna säkerligen skiljer sig åt beroende på barnets ålder. Barn tar till sig olika och har olika behov beroende på vilken ålder de befinner sig i.

6.3.3. Stämpling

Finns det egentligen någon risk för att barn och ungdomar som placeras i stödgrupper och barngruppsverksamheter blir stämplade? Enligt Goffman (2011)

kan man bli stämplad som en avvikare om man befinner sig i en avvikande grupp. Frågan om stämpling är inget som naturligt kommer upp under mina intervjuer, istället fick jag föra fram frågan vid samtliga av mina intervjuer. Samtliga intervjuade säger att det vore ju hemskt om det vore så, men att i viss mån kanske det kan vara så i alla fall.

Socialsekreterare 2 säger ”Det är kanske så att man har det här med stämpling i bakhuvudet i alla fall. Tidigare har vi benämnt våra barngrupper med ”barn till missbrukare”, men denna benämning vill vi lämna så att det inte blir så iögonfallande, fortsättningsvis kommer vi att benämna verksamheten som stödgrupp, så att man kommer ifrån just namnet missbrukare som kan kännas lite fel ibland.”

Goffman (2011) beskriver även att avvikande personer kan känna en samhörighet med gruppen eftersom den består av likasinnade och att i den avvikande gruppen kan personernas avvikande identitet göra att de känner sig accepterade. Detta fenomen bekräftas under mina intervjuer där socialsekreterarna tar upp just att barngruppsverksamheten kan förstärka barnen och ungdomarnas gemenskap och att det kan öka deras självförtroende när de ser att de inte är helt ensamma om sin livssituation. Becker (2006) menar att människors avvikelse är något som blir framkallat av vårt samhälle och vilka regler som finns där, följer man inte reglerna eller beter sig annorlunda är man en avvikare och därmed stämplad som en avvikare. Socialsekreterare 4 säger att det nog skulle kunna stämma att det finns en stor risk för att barnen och ungdomarna i barngruppsverksamheten blir stämplade. Men att stämplingen kan ske på många olika nivåer.

”Stämplingen kan ju ske både utifrån samhället och ifrån den närmre kretsen kring barnet. Jag menar för många ute i samhället som inte har så stora kunskaper kring ämnet, kan det vara lätt att döma ett barn eller ungdom för att vara ett ”problembarn” bara för att det går i en barngruppsverksamhet. Det är lätt för utomstående att döma bara för att de egentligen inte vet vad det handlar om. Samtidigt kanske det kan röra sig om en stämpling av personer som befinner sig närmre barnet eller ungdomen, t ex släktingar eller kompisar, som dömer negativt. Stämplingen kan väl också komma från barnet själv, jag menar att man kanske stämplar sig själv som annorlunda bara för att man har problem i sin familj och att man då blir placerad i en barngrupp där andra också har problem. Jag menar det kan ju finnas många typer av sätt att bli stämplad på”(Socialsekreterare 4).

Även socialsekreterare 1 håller med om att stämplingen skulle kunna komma ifrån olika håll. Men hon menar att det är ju inte socialtjänstens mening att de vill stämpla barnen genom att placera dem i en barngruppsverksamhet. Man vill ju verkligen inte förstärka att barnen och ungdomarna är ovanliga, man vill ju istället att de ska fungera precis som alla andra. Men det är alltid svårt att komma ifrån ämnet stämpling när man talar om klasskillnader och social sätthet. Socialsekreterare 2 tycker att det känns viktigt att just ordet stämpling inte bör göra att man ska ifrågasätta barngruppsverksamheten. Man ska inte förneka att det finns och att det kanske finns en risk att barngruppsverksamheten kan bidra med stämpling, men det viktigaste är ju att kunna se det som är positivt med verksamheten. Det positiva överväger mer än det negativa.

6.3.4. Stämpling och rekrytering

Under intervjuerna framkommer det att det ofta är svårt att rekrytera barn och ungdomar till barngruppsverksamheterna. Kan det vara så att stämpling påverkar detta? Socialtjänsten vill ofta ha hjälp av exempelvis skolpersonal för att hitta barnen och ungdomarna till verksamheten, men det är sällan som skolpersonal gör detta. Jag ställde frågan om det kan vara så att det finns en risk för att skolpersonal känner att de stämplar ett barn eller en ungdom om de kontaktar socialtjänsten angående ett barn. Svaret som jag fick var att det nog kan vara så. Men det kan även röra sig om en rädsla från skolpersonalens sida om att de inte vill röra upp några känslor i barnets eller ungdomens familjer. Man vill inte stöta sig med föräldrarna.

7. Slutdiskussion

Syftet med min undersökning var att undersöka vilka effekter socialsekreterare upplever hos de barn som vistas i barngrupper för utsatta barn inom socialtjänsten. I min undersökning valde jag att arbeta med en kvalitativ metod i form av semistrukturerade intervjuer. Jag tycker att det var en stor fördel att genomföra intervjuer i denna undersökning eftersom jag på så sätt fick möjlighet att träffa socialsekreterare som arbetar med barn och ungdomar och att jag kunde få bra och utförliga svar som jag förmodligen inte hade fått om jag valt att göra en enkätundersökning. Nackdelen som jag kan se med mitt metodval nu i efterhand

är att om jag valt att kombinera mina intervjuer med att göra en enkätundersökning hade jag förmodligen kunnat använda fler svar i min analys.

Under undersökningens gång fick jag en klar bild av att det råder stor brist i utvärderingar av barngruppsverksamheter i Sverige. Forskning visar på detta, men det framkommer även klart och tydligt i intervjuerna med socialsekreterarna, som tar upp detta som ett stort problem. I stort sett utvärderar man inte barngruppsverksamheten över huvudtaget. Några skriftliga utvärderingar existerar inte i de kommuner som deltagit i denna undersökning. Dock finns det en stor önskan om mer tid och resurser för att det skulle vara möjligt att göra uppföljning och utvärdering. Jag anser själv att det är viktigt att det finns skriftliga rutiner när det gäller att följa upp och utvärdera, vilket förmodligen skulle resultera till att fler kommuner gjorde detta.

Det framkommer i denna undersökning att det bland socialsekreterarna finns olika kunskaper om barngrupperna som socialtjänsten håller i. De socialsekreterare som känner att de kan mest om verksamheten är de som själva är involverade i verksamheten som t ex gruppleddare. De socialsekreterare som enbart rekryterar barn och ungdomar till verksamheten känner att de egentligen vet för lite om verksamheten och att de absolut skulle vilja veta mer. Kanske vore det bra att ha som rutin att involvera dessa socialsekreterare mer i barngruppsverksamheten. Med detta menar jag inte att alla socialsekreterare aktivt ska arbeta med barngrupper, jag menar istället att det kanske vore bra om alla socialsekreterare som arbetar med barn och ungdomar fick mer information om vad man gör i grupperna, vilka arbetsmodeller man arbetar med och hur de fungerar. Regelbundna möten tillsammans med gruppleddarna hade kunnat vara ett bra alternativ för att få en god information om verksamheten. Ju bättre kunskaper socialsekreterarna har om verksamheten, ju lättare tror jag att det blir att rekrytera barn och ungdomar dit. Samtidigt tror jag att kunskaperna kan bidra till att det är lättare att arbeta enligt barnperspektivet, då det är lättare att kunna se om verksamheten kan vara bra för barnet eller ungdomen som rekryteras om man har goda kunskaper om verksamheten.

Som socialsekreterare vill man naturligtvis se att barngruppsverksamheten som erbjuds ger goda effekter för barnen och ungdomarna. Förmodligen bidrar detta till att det är mycket lättare att se de goda effekterna än att hitta de negativa. Under intervjuerna kom de goda effekterna nästan av sig själv, medan de negativa fick komma fram genom frågorna som gavs. Jag tycker naturligtvis att det är bra att man som socialsekreterare tycker att de goda effekterna överväger, samtidigt är det viktigt att man är medveten om att barngruppsverksamhet kanske inte passar alla barn och ungdomar och att det finns negativa effekter som skulle kunna uppstå. Att barn och ungdomar som vistas i barngruppsverksamhet skulle löpa risk för att bli stämplade är inte riktigt helt bekräftat genom min undersökning. Det finns en hel del tveksamheter kring detta och för att ta reda på det krävs förmodligen en större undersökning och intervjuer av fler personer som exempelvis barnen själva, föräldrar och skolpersonal. Det framkom i min undersökning var att det kan finnas en risk för att barnen och ungdomarna löper risk för att bli stämplade i och med barngruppen, men att det samtidigt är viktigt att man ser till de positiva effekterna som det ger och låta detta överväga. Det är viktigt att tänka på att det inte är någon socialtjänsts avsikt att stämpla några barn eller ungdomar genom att placera dem i barngrupp, utan att man istället erbjuder barngrupper för att man vill det bästa för barnet och ungdomen. Syftet med grupperna är ju att stärka barnen och ungdomarna och rusta dem bra inför framtiden.

8. Referenslista

Andersson, G.(2008). Barndomens placeringar och ungdomars tillbakablick. *Social vetenskaplig tidskrift*, 2, 76-96.

Aspers, P.(2007). *Etnografiska metoder: att förstå och förklara samtiden*. Malmö: Liber.

Becker, H. S. (2006). *Utanför: avvikandets sociologi*. Lund: Arkiv.

Blennerger, E.(2005). *Etik i socialpolitik och socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur.

Children are people organization (2011).

<http://www.childrenarepeopletn.org/Home> (nerladdad 2011-04-21).

Dishion, T. J. & Andrews, D. W. (1995). Preventing escalation in problem behaviors with high-risk young adolescents: Immediate and 1-year outcomes. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 63, (4), 538-548.

Dishion, T. J., McCord, J. & Poulin, F. (1999). When inventions harm: Peer groups and problem behavior. *American Psychologist*, 54, 755-765.

Ferrer-Wreder, L, Stattin, H, Cass Lorente Ca, Tubman, Jonathan G, & Adamson, L.(2005). *Framgångsrika preventionsprogram för barn och unga. En forskningsöversikt*. Gothia, Stockholm.

Forinder, U. & Hagborg, E. (2008). Introduktion. I Forinder, U. & Hagborg, E. (red.). *Stödgrupper för barn och ungdomar*. Studentlitteratur: Lund.

Goffman, E.(2011) *Stigma- den avvikandes roll och identitet*, Norstedts Akademiska Förlag: Stockholm.

Hindberg, B.(2003) *När omsorgen sviktar. Om barns utsatthet och samhällets ansvar*. Stockholm: Rädna barnen.

Lindstein, T. (2001). *Vändpunkten – ur barnen och ungdomarnas perspektiv*. Stockholm: Gothia.

Lindstein, T. (2008). Stödgruppsverksamhet för utsatta barn – ett nytt inslag i förebyggande arbete. I Forinder, U. & Hagborg, E. (red.). *Stödgrupper för barn och ungdomar*. Lund: Studentlitteratur.

May, T. (2001). *Samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur.

McCord, J. (1978). A thirty-year follow-up of treatment effects. *American Psychologist*, 33, 248-289.

Rädda barnen (2011). <http://www.rb.se/Pages/default.aspx> (nerladdad 2011-04-21).

UNICEF (2008). Handbok om barnkonventionen. Stockholm: United Nations Children's Fund-FN:s barnfond. <http://www.unicef.se/assets/barnkonv-internet.pdf> (nerladdad 2011-04-08).

Vetenskapsrådet. *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf> (nedladdad 2011-03-21).

Webster-Stratton, C. (1998). *The Incredible Years: Parents, Teachers and Children Training Series*. School of Nursing, University of Washington, Seattle, Washington, U.S.A.

Skerfving, A. (2009). *Utvärdering av barngruppsverksamhet – Ett metodutvecklingsprojekt*. Institutionen för Socialt arbete, Stockholms universitet.

Bilaga 1

Helsingborg 2011-04-04

Hej!

Tack för att Du ställer upp för en intervju som hjälper mig i mitt uppsatsarbete. I min uppsats har jag valt att skriva om barngrupper inom socialtjänsten och om hur socialsekreterare upplever de effekter som barngruppen ger. Det finns väldigt lite forskning just inom detta område i Sverige. Under intervjuerna kommer jag bland annat att fråga om Din syn på barngruppsverksamheten och om vad Du ser att barnverksamheten kan ge barnen som vistas där.

Jag beräknar att intervjun kommer att ta ungefär en timme. Jag kommer att ha önskemål om att använda en diktafon och spela in intervjun, men naturligtvis har du rätt att neka till detta. Tanken med att jag vill spela in intervjun är att jag under min analys kan gå tillbaka och se så att jag fått rätt uppgifter. Det är endast jag som intervjuare som kommer att lyssna på bandet, men jag kommer att transkribera materialet och detta kommer min handledare att få titta på. Allt inspelningsmaterial kommer att förstöras när uppsatsen är klar. Som intervjuperson garanteras Du och Din arbetsplats anonymitet.

Om du skulle få förhinder vid inbokad intervjutid eller om du har några andra frågor går det bra att kontakta mig på nedanstående telefonnummer eller mailadress.

Med vänlig hälsning

Malin Levin
Socionomkandidat
Tel: xxxxxxxx
Mail: xxxxxxxx

Intervjuguide

Information till intervjupersonerna

- Kort presentation av undersökningens syfte.
- Inga namn eller platser kommer att avslöjas i uppsatsen.
- Diktafon – ni har rätt att avböja detta om ni vill. Det inspelade materialet kommer endast jag att lyssna på, men jag kommer att transkribera materialet och detta får min handledare titta på.
- Samtycke till att intervjumaterialet får användas i uppsatsen.
- Som intervjuad har du rätt att avbryta när du vill.

Allmänt

- Hur länge har du arbetat inom verksamheten?
- Vad är din yrkestitel och dina arbetsuppgifter?
- Har du arbetat med något annat tidigare?
- Vilken erfarenhet har du av barngruppsverksamhet inom socialtjänsten?

Om barngruppsverksamhet

- Hur länge har det funnits barngruppsverksamheter i Din kommun?
- Skulle du kunna beskriva den barngruppsverksamhet som bedrivs i er kommun? Vad gör man i gruppen? Arbetar ni efter något program?
- Vad är syftet med barngruppsverksamheten?
- Vad anser du vara det viktigaste med att socialtjänsten kan erbjuda barngrupper för utsatta barn?
- Finns det någon mall eller riktlinjer över vilka barn som grupperna riktar sig till?
- Hur blir barnen/föräldrarna informerade om syftet med gruppen?
- Hur ser du på barngruppsverksamheten utifrån din arbetsroll?
- Hur väl insatt känner du att du själv är i barngruppsverksamheten?
- Skulle du vilja ha mer insyn och delaktighet i barngruppsverksamheten?
- Hur fungerar det att hitta barn till barngruppsverksamheten? Om detta är svårt – varför tror du att det är svårt att hitta barn till barngruppsverksamheten?
- Är barngruppsverksamheten i Er kommun någon gång utvärderad? På vilket sätt?

Barnperspektivet

- Tar man hänsyn till barnets egen vilja när barn placeras i barngrupp?
- Vilken hjälp strävar man efter att ge barnet i barngruppen?
- Vad anser du vara det bästa sättet att hjälpa barn som inte har det bra?
- Förstår barnen syftet med barngruppen?
- Hur delaktiga är barnen när det gäller att bestämma om vad som ska ske i barngruppen?
- Hur stor insyn har föräldrarna i barngruppsverksamheten?

Effekter

- Upplever du någon skillnad för de barn som deltar i barngruppsverksamhet och de barn som inte gör det?
- Kan du ge exempel på positiva effekter som barngruppsverksamheten har för barnen?
- I USA har forskningsresultat visat att det kan vara olämpligt att sammanföra barn med problem i grupper, eftersom detta ger negativa effekter istället för att hjälpa barnen. Vad tror du om detta forskningsresultat?
- Tycker du att det finns några risker med att barn placeras i barngrupp?
- Tror du att effekterna hos barn i barngrupp kan yttra sig olika över tid?
- Kan du ge exempel på vad du tror kan vara kortsiktiga effekter och vad som kan vara långsiktiga?
- Tror du att det finns en risk för att barnen i en barngrupp ta på sig en roll för att vara udda?

Har du något som du vill tillägga?

